

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

До захисту допущено

Завідувач кафедри

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«__» _____ 2015 р.

Дипломна робота

освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

з напрямку підготовки (спеціальності) 7.02030304 «Переклад»

на тему Англійські медичні терміни та специфіка їх перекладу

Виконав (-ла): студент (-ка) 5 курсу, групи ЛА-41с

Кравченко Юлія Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

Керівник ст. викладач Ковальська Н.В.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

(підпис)

Засвідчую, що у цій дипломній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань

Студент _____

(підпис)

Київ – 2015 року

ВСТУП

Наукова революція як процес інтенсивного генерування якісно нового знання викликає необхідність появи нових термінів, а тому й гостро потребує докорінного переструктурування їх семантичного поля. Динамічність розвитку галузі медицини у глобальному масштабі призводить до активного формування термінології, а відповідно і зацікавленість у її вивченні зростає.

Використання термінів—необхідна умова для мови і науки. Їх розвиток іде паралельно, оскільки кожне нове поняття має бути точно зафіксованим словом — терміном.

Сучасна медична наука користується в основному латинськими термінами або лексичними елементами грецької мови. Частина медичних термінів застаріла і виходить із ужитку, інші змінюють значення, а для вираження нових наукових понять виникають нові терміни. Строгість і однозначність наукового терміна, точна відповідність предмету — це ті якості, відображені в номенклатурних кодексах різних галузей медицини.

Актуальність роботи полягає у дослідженні перекладу медичних термінів з урахуванням їх структурних та семантичних особливостей, адже з постійним розвитком науки розвивається і медична галузь, у якій з'являються нові терміни, що потребують особливої уваги з лінгвістичної та перекладацької точки зору. Особлива потреба вивчення медичних термінів зумовлена необхідністю досконало розуміти поняття даної сфери, оскільки помилки та неточності можуть призвести до тяжких наслідків.

Об'єкт дослідження становлять терміни в галузі медицини, вживання яких є характерною особливістю наукових текстів медичної спеціалізації.

Предметом дослідження є переклад медичної термінології сучасної англійської мови сфери медицини з урахуванням їх структурних та семантичних особливостей.

Метою дослідження є характеристика перекладу медичних термінів, вибраних з наукової літератури медичної галузі, враховуючи їх семантична та структурні особливості.

Поставлена мета визначає виконання таких **завдань**:

- Проаналізувати загальні ознаки та характеристики терміна;
- Розглянути класифікацію медичної термінології;
- Охарактеризувати особливості походження медичних термінів;
- Дослідити семантичні та структурні особливості термінів сучасної медицини;
- Розглянути способи перекладу англійських медичних термінів українською мовою.

Матеріалом дослідження стали статті та підручники, присвячені питанням термінології в галузі медицини, словники медичних термінів, анотації з статей медичної тематики та інструкції до ліків.

Для вирішення поставлених завдань у роботі використовуються наступні **методи**: методи емпіричного дослідження, які допомагають у процесі збирання матеріалу, вивчення відповідної методологічної літератури та праць вітчизняних та іноземних науковців. Також використовуються методи аналізу, критичного, компонентного аналізу медичних джерел, метод відбору, порівняння та систематизації термінології, кількісний аналіз медичних термінів.

Теоретична значущість даного дослідження визначається необхідністю вивчення медичної термінології з позицій перекладознавства. Застосований у роботі підхід дозволяє розглядати одиниці термінології як у межах однієї національної культури, так і в інтеркультурному плані.

Практичне значення даного дослідження полягає в тому, що одержані результати можуть бути використані при перекладі й редагуванні текстів медичної тематики, а також для курсу лекцій з перекладознавства.

Мета та завдання дослідження зумовили таку **структуру роботи**: зміст, вступ, три розділи, висновки, резюме англійською мовою, додатки, список використаної літератури.

У вступі зазначені мета роботи, основні завдання для її досягнення, визначені об'єкт та предмет дослідження. Також визначена актуальність даної роботи.

У першому розділі наведені теоретичні дані про термін, його походження, особливості та вклад лінгвістів у дослідження цього питання.

Друга частина присвячена розгляду семантичних та структурних особливостей функціонування медичної термінології сучасної англійської мови.

У третій частині розглядаються особливості перекладу англійських медичних термінів українською мовою з урахуванням структурних та семантичних характеристик термінів медичної тематики. Також проводиться кількісний аналіз найбільш поширених трансформацій, що використовуються у процесі перекладу англійської медичної термінології.

У додатках наведені стильова характеристика текстів медичної тематики та приклади медичної термінології, які були підібрана за допомогою способу відбору та охарактеризовані за різними класифікаціями, розглянутими в теоретичній частині роботи.

У висновках подаються результати проведеного нами дослідження.

SUMMARY

The constant technical progress creates the imminent demand for new terms. That is the reason why terminology in the field of medicine is rapidly developing. It is clear that it is of high importance to use the medical terms properly since it has a significant influence on the sphere of human health.

In the first section of our study there were presented various definitions of the notion «term». The origin of medical terms and stylistic peculiarities of medical texts were also analysed. This helped us to characterize the features and functions of the medical term and consider it in detail within the scientific-technological literature. The most suitable information for the work was chosen from the sources of the prominent linguists as A.A. Reformatorsky, D.S. Lotte, , V.I. Karaban and others.

In the second part of our work semantic and structural features of medical terms in the field of medicine were highlighted. It was found out that the phenomenon of polysemy is incredibly frequent in medical terminology. It means that terminological system of this sphere is extremely rich and continues to grow. There were given lexico-grammatical classifications of terms within medical texts. Having considered structural classification given by scientist S.V. Grynev Grynevych, it was emphasized that the methods of medical terms formation are morphological, synthetic and word compounding. Classifications of transformations used in the process of translation were considered and 632 examples of terms taken from medical literature for calculation analysis.

Finally, in our research it was found that nowadays the usage of medical terms is an integral part of English terminological system. That is why the necessity for the correct usage of these terms makes it urgent to investigate semantic and structural characteristics of terms in the field of medicine. Only in this way it is possible to achieve the aim of communication in the spheres connected to medical care without any misunderstandings and mistakes, which can easily occur if the peculiarities of this kind of terms are neglected.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. Особливості термінології в межах фахової медичної літератури	7
1.1. Основні характеристики та ознаки терміна	9
1.2. Медичний термін як складова частина медичної терміносистеми	11
1.3. Загальна та стильова характеристика термінології медичної сфери	12
1.4. Походження медичних термінів	15
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	17
РОЗДІЛ 2. Структурні та семантичні характеристики медичної термінології в англійській мові	18
2.1. Полісемія та омонімія медичних термінів	19
2.2. Лексико-семантичні групи термінів фахової медичної літератури	23
2.3. Структурна характеристика медичного терміна	25
2.4. Скорочення та аббревіатури в медичній сфері	28
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	30
РОЗДІЛ 3. Специфіка перекладу медичних термінів сучасної англійської мови	31
3.1. Терміни текстів фахової медичної літератури та їх переклад	32
3.1.1. Еквівалентність як один із способів перекладу термінології	42
3.1.2. Особливості перекладу запозичених слів медичної терміносистеми	44
3.1.3. Переклад “хибних друзів перекладача” та псевдоінтернаціоналізмів у медичній термінології	46
3.1.4. Аспекти перекладу синонімів та антонімів на прикладі текстів	47
3.2. Переклад термінотворчих афіксів	49
3.3. Збереження метафори при перекладі англійських медичних термінів	52
3.4. Засоби відтворення медичних англійських скорочень та аббревіації українською мовою	57
3.5. Кількісний аналіз перекладу англійських медичних термінів	61
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	66
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	67

SUMMARY	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	70
ДОДАТКИ	76
Додаток А ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ ФАХОВОГО МЕДИЧНОГО МОВЛЕННЯ	76
Додаток Б ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ГРУПИ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ	77
Додаток В СТРУКТУРНІ ТИПИ ОДНОСЛІВНИХ ТЕРМІНІВ МЕДИЧНОЇ СФЕРИ	82
Додаток Г ВИКОРИСТАННЯ ЗАПОЗИЧЕНИХ ПРЕФІКСІВ (RE-, DE- POLY-, SUB-)	83
Додаток Д ПРИЙОМИ ПЕРЕКЛАДУ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ МЕДИЧНОЇ ТЕМАТИКИ	84
Додаток Ж СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ	177